

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัย นายมานิตย์ ภูคัสมาศ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

(2) เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กร
ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย จาก 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู จากโรงเรียนทั้งหมด 15 โรงเรียน จำนวน 45 คน เครื่องมือวิจัยเป็น
แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า มีค่าความเที่ยง.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน และการเปรียบเทียบ
รายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการมีส่วนร่วมในด้าน
การกำหนดนโยบายและการวางแผน การสนับสนุนทรัพยากร และการดำเนินการอยู่ในระดับ
มาก ความต้องการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

(2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนต่างกัน อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี สังขะตะววรรณ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครูโรงเรียน บ้านชุมพรไพศาลศึกษาศาสตร์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบคุณอาจารย์เพ็ญจันทร์ ภูคัสมาส เด็กหญิงปรียทรรศ ภูคัสมาสและ เด็กชายรภัสพงษ์ ภูคัสมาส ที่สนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจ นอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนในหางานวิจัยสำเร็จสมบูรณ์ จึงใคร่ขอกล่าวถึงและขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ คือ อาจารย์อภินัน อรกุล อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านนาสะแบง อาจารย์นรมน ไกรสกุล หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงคล้า

หากงานวิจัยนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์และมีคุณค่าแก่การบริหารและการจัดการ ขอขอบคุณความดีนี้ให้เป็นการขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครูและผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ให้การศึกษาแก่ผู้วิจัยและมีส่วนสนับสนุน เป็นกำลังใจในการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดี

มานิตย์ ภูคัสมาส

พฤษภาคม 2546

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมุติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร	8
นโยบายสำคัญที่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร การศึกษา	14
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	15
การบริหารการสถานศึกษา.....	17
แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไปและแนวทาง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	33
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	43
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	47
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	47
สมมติฐานของการวิจัย	47
วิธีดำเนินการวิจัย	48
สรุปผลการวิจัย.....	48
การอภิปรายผล	49
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	59
ก สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	60
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)	62
ค ผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ	71
ง รายชื่อโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง	74
ประวัติผู้วิจัย	76

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	จำนวนร้อยละตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน	34
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ มีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา	35
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ มีส่วนร่วมการสนับสนุนและทรัพยากร	36
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ	37
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการ มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผล	39
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการ บริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน.....	40
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน ของระดับความ ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในแต่ละด้าน.....	42
ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับความต้องการมีส่วนร่วมใน การบริหารโรงเรียน.....	43
ตารางที่ 4.10	ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด	44

ณ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง และการมีความผูกพัน	9

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะบุคคลซึ่งมีความสำคัญที่จะทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรอย่างเป็นทางการ ที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน โดยคณะบุคคลที่ทำหน้าที่ในลักษณะดังกล่าวมีมาตั้งแต่อดีต แต่ลักษณะบทบาทและภารกิจมีความแตกต่างกันไปบ้างในแต่ละช่วง

ในอดีตจนถึง พ.ศ. 2428 ศูนย์กลางการศึกษาอยู่ในชุมชน มีวัด บ้านร่วมมือกันจัดการศึกษา ไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน แต่เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ พ.ศ. 2428 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาที่มีระบบ มีระเบียบปฏิบัติที่แน่นอนมากขึ้น และในปี พ.ศ. 2452 ได้แต่งตั้งกรรมการตำบล ประกอบด้วยกรรมการ 3 คน คือ กำนันหรือหัวหน้าตำบล 1 คน เจ้าอธิการวัด ซึ่งเป็นเจ้าคณะหมวดในตำบล 1 รูป และแพทย์ประจำตำบล 1 คน มีหน้าที่จัดตั้งโรงเรียน ทำนุบำรุงหาเด็กเข้าเรียน หาครูมาสอนในโรงเรียน เรียกโรงเรียนที่ตั้งขึ้นนี้ว่าโรงเรียนประชาบาล ซึ่งดำรงอยู่ได้โดยอาศัยทุนทรัพย์ของประชาชน จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2464 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาเป็นครั้งแรก มีคณะกรรมการตำบล และกรรมการศึกษา ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น พ.ศ. 2524 มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2525 โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดแนวทางการสรรหาจำนวน คุณสมบัติ วาระและการพ้นตำแหน่ง รวมทั้งได้กำหนดบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543: 8)

ในปีพ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 เนื่องด้วยมีข้อมูลจากผลการวิจัยส่วนหนึ่งยืนยันว่า การดำเนินการของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษายังไม่เกิดผลสำเร็จ เท่าที่ควร ทั้งความพร้อมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียน ความพึงพอใจในผลงานของตนเอง การให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในการกำหนด

แนวทางในการพัฒนา ประกอบกับมีกระแสความต้องการให้คณะกรรมการประจำโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น (ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ 2542: 50)

พ.ศ. 2540 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 หลังจากคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบกับมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543: 9) ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ยอมรับว่าการศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น เมื่อประชาชนต้องเสียภาษีให้กับท้องถิ่น ประชาชนจึงต้องเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) เพื่อกำหนดนโยบาย ควบคุม ติดตาม และประเมินการจัดการศึกษาของท้องถิ่น (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 180) ผลของการมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจโรงเรียน มีความเชื่อถือและศรัทธา โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ โรงเรียนที่ปราศจากความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนจะประสบผลสำเร็จได้โดยยาก ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงได้กำหนดการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการศึกษาไว้ว่าให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 21) การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษารวมทั้งการพัฒนาองค์กรชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้และสามารถจัดการศึกษาในชุมชนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543: 10) ทำให้กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2543 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคลในชุมชนหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ในการจัดการศึกษาของชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา จะมีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่การมีส่วนร่วมโดยตรง คือ ผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการกระทำด้วยตนเอง และการมีส่วนร่วมโดยทางอ้อม คือ ผู้มีส่วนร่วมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการผ่านตัวแทนหรือบุคคลอื่น ไม่ว่าจะการมี

ส่วนร่วมจะอยู่ในลักษณะใดก็ตาม ทุกฝ่ายยังคงมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียนอยู่เสมอ (ปรีชา คัมภีรปกรณ 2537: 103 – 104)

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 15 โรงเรียน ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการดำเนินการดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน และเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประจำโรงเรียนในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย อันจะนำความรู้และข้อมูลดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

3.1 ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ในด้านบทบาทหน้าที่ โดยได้จัดกลุ่มบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

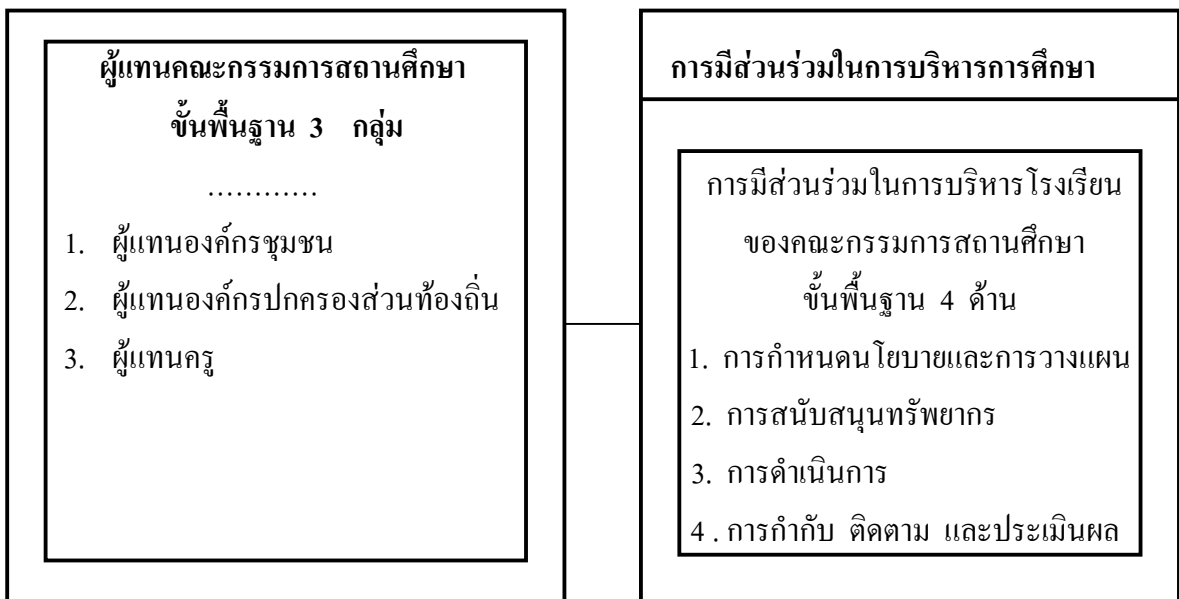
3.1.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน

3.1.2 การสนับสนุนทรัพยากร

3.1.3 การดำเนินการ

3.1.4 การกำกับ ติดตาม และการประเมินผล

3.2 ผู้วิจัยศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 กลุ่ม คือ (1) ผู้แทนองค์กรชุมชน (2) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (3) ผู้แทนครู ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 กลุ่ม คือ (1) ผู้แทนองค์กรชุมชน (2) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) ผู้แทนครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน คือ (1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน (2) การสนับสนุนทรัพยากร (3) การดำเนินการ และ(4)การกำกับ ติดตาม และการประเมินผล ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน จำนวน 90 คน และนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 คน

6. นวัตกรรมเฉพาะ

6.1 การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การมีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 กำหนดออกเป็น 4 ด้านคือ

การกำหนดนโยบายและการวางแผน

การสนับสนุนทรัพยากร

การดำเนินการ

การกำกับ ติดตาม และการประเมินผล

6.1.1 การกำหนดนโยบายและการวางแผน หมายถึงการกำหนดนโยบายและแผน การร่วมกำหนดปัญหาของโรงเรียน การร่วมกำหนดความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเป็นทิศทางหรือแนวทางในการบริหาร โรงเรียนการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

6.1.2 การสนับสนุนและทรัพยากร หมายถึง การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนหรือจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการ

6.1.3 การดำเนินการ หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา การประสานงานกับหน่วยราชการและชุมชน

6.1.4 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล หมายถึง การกำกับ ติดตาม และประเมินผลตามแผนปฏิบัติการหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

6.2 ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน หมายถึง ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของสถานศึกษา ตลอดจนให้ความเห็นชอบผลการดำเนินงานประจำปี ตามแผนปฏิบัติการหรือแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

6.3 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

6.4 ร่วมรับรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมรับรู้ รับทราบการดำเนินงานของสถานศึกษา

6.5 ร่วมปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด

6.6 ร่วมวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ และเสนอแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา

6.7 ร่วมตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาการวางแผนการดำเนินงานตามแผนและการประเมินผล

6.8 องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 กลุ่ม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

6.8.1 ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษา

6.8.2 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล

6.8.3 ผู้แทนครู หมายถึง ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอน และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา

6.9 โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

7.2 เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการบริหารการศึกษา ที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

7.3 เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขแนวปฏิบัติ กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาความรู้ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยผู้วิจัยจะแบ่งสาระสำคัญ ดังนี้

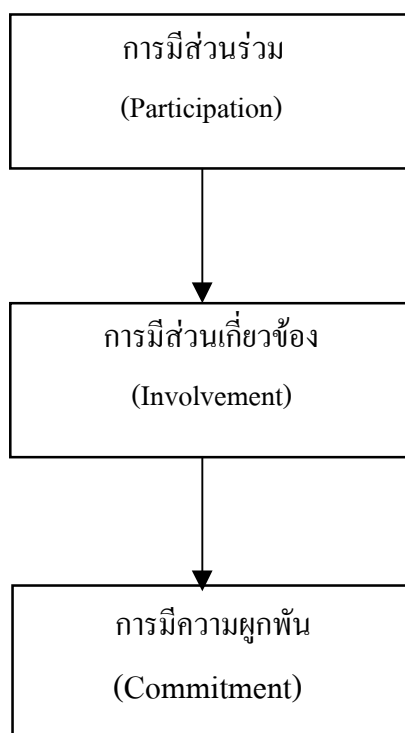
1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร
 - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. นโยบายสำคัญที่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา
3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไปและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 5.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไป
 - 5.2 แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ประยูร ศรีประสาธน์และคณะ (2537: 3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและบริหารการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสหรือการจัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดและบริหารการศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537: 182-183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับพลังของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญาก็คือ การให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมและองค์กรในที่สุด ซึ่งแสดงไว้ตามภาพดังนี้

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้องและการมีความผูกพัน

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534: 67) กล่าวว่า สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้นหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 237) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึงรูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกัน ของสมาชิกในการประชุมหรือเพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน

สถาบันเพื่อพัฒนาสังคมของสหประชาชาติ (United Nations Research Institute for Social Development อ้างใน ชีรวงศ์ คงทอง 2542: 27) หรือในชื่อย่อว่า UNRISD ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติตามแผนหรือโครงการต่าง ๆ โดยสมัครใจ

ฮวาง (Whang อ้างใน ชูชาติ พวงสมจิตร 2541: 13) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงกระบวนการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่ม เพื่อให้สะท้อนถึงความคิดเห็นของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน ระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา

เบอร์คเลย์ (Berkley อ้างใน อรุณ รัชธรรม 2536: 270) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึงการที่ผู้นำอนุญาตให้ผู้ตามเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

อาร์นสไตน์ (Arnstein อ้างใน อรุณ รัชธรรม 2536: 270) เห็นว่าการมีส่วนร่วมที่มี “คุณภาพ” นั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้บังเกิดผลขึ้น มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉยๆ

1.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537: 177) การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วมในการบริหาร การมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นเป็นการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534: 12) กล่าวถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หลักความร่วมมือของประชาชนที่สำคัญยิ่งก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจังและจริงใจ ทั้งนี้ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา (Education) การร่วมพิจารณา (Consensus) และการตกลงใจร่วมกัน (consent) ในการแก้ปัญหาหรือการวางโครงการ ต่าง ๆ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็เพื่อเป็นการให้ประชาชนได้มีสิทธิและความเสมอภาค

กันในด้านที่จะรับผิดชอบในสังคม ประชาชนจะมีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ

นริวรรณ พรหมชุบและคณะ (2537: 7) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของ กรรมการศึกษาประจำโรงเรียนใน โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน จังหวัดขอนแก่น ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาไว้เป็น 2 ด้าน คือ

1) การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่ การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำ และการร่วมตัดสินใจ

2) การมีส่วนร่วมในด้านปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ประชาสัมพันธ์และการประสานงาน

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, อ้างใน ชีรวงศ์ กงทอง 2542: 34) ได้กล่าวถึงมิติต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

ก. ลักษณะการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นอาจจำแนกออกเป็น

1. การจงใจให้มีส่วนร่วมเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
2. การจงใจให้มีส่วนร่วมเกิดขึ้นโดยสมัครใจหรือบังคับ
3. แบบแผนขององค์การ (Organization Pattern) ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการมีส่วนร่วม กล่าวคือ บุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มนั้นเข้าไปมีส่วนร่วมในฐานะปัจเจกชนหรือในฐานะสมาชิกกลุ่มนั้นเข้าไปมีบทบาทและการให้องค์การเป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ส่วนตัว

4. ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น

4.1 การมีส่วนร่วมโดยปัจเจกชนหรือผ่านกลุ่ม

4.2 การมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม (ผ่านตัวแทน)

4.3 การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

5. ระยะเวลา (Duration) ความต่อเนื่องของกิจกรรม

6. ขอบข่าย (Scope) กิจกรรมครอบคลุมขนาดไหน

7. อำนาจการตัดสินใจในการมีส่วนร่วม

ข. ภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

1. ปัจจัยทางด้านกายภาพและชีวภาพ

2. ปัจจัยทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ

3. ปัจจัยทางด้านกายภาพและการเมือง

4. ปัจจัยทางด้านกายภาพและสังคม

5. ปัจจัยทางด้านกายภาพและวัฒนธรรม

6. ปัจจัยทางด้านกายภาพและประวัติศาสตร์

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน สรุปรวมแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ (อ้างใน นิคม สุวรรณทา 2543: 33)

จำแนกตามกระบวนการบริหาร

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการจัดองค์กร
4. การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
5. การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล
6. การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน

จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมเทียม
2. การมีส่วนร่วมบางส่วน
3. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง

จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง
2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยตรงนั้นยังไม่ปรากฏชัดเจน มีแต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องบ้างเช่น วรูมและยัตตัน (Vroom and Yetton อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 177 - 178) ได้เสนอแนวทางที่จะกำหนดว่า

1) มีใครควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2) ควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงไรในการตัดสินใจ

ตัวแบบ (model) ของวรูมและเยทตัน ได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ ในการกำหนดรูปและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น วรูมและเยทตัน ได้เสนอกฎไว้ 2 กลุ่ม คือ

1) กฎกลุ่มแรกเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ

2) กฎกลุ่มที่ 2 เป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้นมีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจคนเดียวไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1) ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง

2) ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นและตัดสินใจเอง

3) ผู้บริหารหารือกับผู้เกี่ยวข้องเป็นรายบุคคล แสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง

4) ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่ม แสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายและตัดสินใจ

5) ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาแล้วให้กลุ่มตัดสินใจ

ในการศึกษา “ผู้นำตามสถานการณ์” ในทฤษฎีวิถีทางเป้าหมายของ เฮาส์ (House อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 184) ถือว่าพฤติกรรมผู้นำและความเหมาะสมของสถานการณ์เป็นตัวกำหนดประสิทธิผลขององค์การ ตามทฤษฎีนี้ พฤติกรรมผู้นำมีพื้นฐานอยู่ 4 แบบ ประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ

2) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน

3) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน

4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

โดยที่ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม เป็นพฤติกรรมที่มุ่งปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องในการใช้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องประกอบการตัดสินใจทำนองเดียวกัน ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ เฮอร์เชย์และแบลนชาร์ด (Hersey and Blanchard อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543: 178) ได้แบ่งภาวะผู้นำเป็น 4 แบบ คือ

1) แบบสั่งการ

2) แบบแนะ

3) แบบการให้มีส่วนร่วม

4) แบบการมอบอำนาจ

4) พาร์สัน (Parsons, 1953: 279) ได้สร้างทฤษฎีทางสังคม (Theory of Social Action) เขาได้อธิบายการกระทำของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป (General Theory of Action) กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์ (Action of Human) ในลักษณะที่สามารถนำไปปรับใช้ทางสังคมทั่วไป กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับ

(1) บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)

(2) ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System)

(3) วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้จะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อถือ (Idea of Believes) ความสนใจ (Primary of interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (System of Value Orientation)

2. นโยบายสำคัญที่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา

จากการวิเคราะห์นโยบายของรัฐในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมมีความสำคัญเป็นอันดับสูงสุด เน้นการปฏิรูปให้เกิดกลไกการบริหารจัดการที่ดีทั้งในภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้มีความรับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญและเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้สังคมไทย พร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยป้องกัน และขจัดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการผลักดันให้

ทุกยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนไปได้ โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว และชุมชน โดยสร้างองค์ความรู้ถูกต้องและมีคุณภาพให้เป็นภูมิคุ้มกัน อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง ดูแลซึ่งกันและกัน ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้ดำเนินชีวิตโดยยึดทางสายกลาง ความพอเพียง มีคุณธรรม มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เคารพในสิทธิของตนเองและของผู้อื่น เพื่อเป็นรากฐานที่ดีของสังคม

มาตรา 43 การจัดการศึกษาของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ยังได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8(2)) และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอน 74 ก)

3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ตามจำนวนและสัดส่วนในการคัดเลือกหรือสรรหา ให้มีจำนวนกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ให้มีจำนวนสตรีอย่างน้อย 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย

(1) ผู้แทนผู้ปกครอง	ไม่เกินจำนวน	2 คน
(2) ผู้แทนครู	ไม่เกินจำนวน	2 คน
(3) ผู้แทนองค์กรชุมชน	ไม่เกินจำนวน	2 คน
(4) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ไม่เกินจำนวน	2 คน
(5) ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา	ไม่เกินจำนวน	2 คน
(6) ผู้ทรงคุณวุฒิ	ไม่เกินจำนวน	2 คน

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการและให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่ง ใน (1) (3) (5) และ(6) เป็นประธานและอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน

ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปหนึ่งระดับเป็นผู้ลงนามในการแต่งตั้งและ
อนุญาตการลาออกของคณะกรรมการ

3.1 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษา คือ บุคคลที่มีความตั้งใจเสียสละและอุทิศตนเพื่อเข้า
มามีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งบทบาทหน้าที่สอดคล้องกับมาตรา 40 ของ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุน
กิจการของสถานศึกษา ดังนี้

- 3.1.1 การกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 3.1.2 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
- 3.1.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น
- 3.1.4 กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
- 3.1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- 3.1.6 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มี
ความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 3.1.7 เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ
ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา
- 3.1.8 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก
และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกคน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี
ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
- 3.1.9 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจน
ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และ
มีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- 3.1.10 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อน
เสนอต่อสาธารณชน
- 3.1.11 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบ
นี้ตามที่เห็นสมควร

3.1.12 ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น

ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยภาคเรียนละสองครั้ง การดำเนินการประชุมคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยสมัครเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ในขณะนั้น และให้ผู้แทนของนักเรียนเข้าร่วมฟังและแสดงความคิดเห็น ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ในกรณีที่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ของนักเรียนโดยตรงให้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการด้วย

ให้ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประชุมต่อผู้บังคับบัญชา เหนือขึ้นไปหนึ่งชั้นหนึ่ง ภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่มีการประชุม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2543: 26 – 29)

4. การบริหารสถานศึกษา

4.1 ความหมายของการบริหาร

ในปัจจุบันมีคำศัพท์ที่ใช้อยู่สองคำ “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) ทั้งสองคำมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่นิยมใช้ ต่างสถานการณ์กัน กล่าวคือคำว่า “การบริหาร” มักจะใช้บริหารกิจการสาธารณะ หรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า “การจัดการ” มักจะใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน การบริหารในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่งนั้น ได้มีนักวิชาการให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

วิจิตร ศรีสอ้าน (2543: 4) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง กิจการของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันทำกิจการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527: 4) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529: 2) เสนอแนวคิดว่าการบริหารเป็นกิจกรรมซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

(1) เป็นกิจกรรมตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

- (2) กลุ่มบุคคลร่วมมือทำกิจกรรม
- (3) ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- (4) ทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

เซอร์เบอร์ค เอ ไซมอน (Herbert A. Simon อ้างถึงใน วิจิตร ศรีสอ้าน 2533: 6)

กล่าวว่า การบริหารคือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

จากคำนิยามของนักวิชาการ สรุปความหมายของการบริหารได้ดังนี้ การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันโดยอาศัย ทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยในการดำเนินงาน

4.2 กระบวนการบริหาร (Administrative process)

ลูเทอร์ กุลลิค (Luther Gulick อ้างในอรุณ รักรธรรม 2536: 80) ได้เสนอ กระบวนการบริหาร 7 ขั้นตอน เรียกว่า “ พอสคอร็ป ” (POSDCoRB)

- (1) การวางแผน (Planning)
- (2) การจัดหน่วยงาน (Organizing)
- (3) การจัดตัวบุคคล (Staffing)
- (4) การอำนวยการ (Directing)
- (5) การประสานงาน (Co-ordinating)
- (6) การรายงาน (Reporting)
- (7) การงบประมาณ (Budgeting)

องรี ฟาโยล (Henri Fayol อ้างใน ประยูร ศรีประสาธน์ 2536: 23) ได้วิเคราะห์ องค์ประกอบมูลฐานของการบริหารว่ามี 5 ประการ คือ

- (1) การวางแผน
- (2) การจัดหน่วยงาน
- (3) การบังคับบัญชา
- (4) การประสานงาน
- (5) การควบคุม

4.3 ภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยหลักการแล้วภารกิจหลักของสถานศึกษา คือการจัดการเรียนการสอน แต่การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะมุ่งแต่เฉพาะงานวิชาการหรือการเรียนการสอนแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้

การที่จะดำเนินงานวิชาการหรือการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนจากงานด้านอื่น ๆ (ปรีชา คัมภีรปกรณ์ 2528: 52)

ภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีหน้าที่หลักอยู่ 2 บทบาท

4.3.1 บทบาทหน้าที่ในฐานะสถานศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคม ซึ่งจะทำหน้าที่

1) เป็นสถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาและฝึกอบรมแก่สมาชิกในชุมชน

2) หน้าที่ในการสนองความต้องการทั้งในส่วนของสังคมและบุคคล

4.3.2 บทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นโรงเรียนประถมศึกษา โดยจะมีหน้าที่หลักดังนี้

1) ให้การศึกษาเบื้องต้นที่กุลบุตร กุลธิดาโดยทั่วไปพึงจะได้รับ

2) ให้การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ให้การศึกษาภาคบังคับแก่พลเมืองที่อยู่ในเกณฑ์บังคับ

4) ปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการ

5) เป็นแหล่งกลางของชุมชนทั้งในการศึกษาและพัฒนาชุมชน

(ปรีชา คัมภีรปกรณ์ 2526: 159-160)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างในปรีชา คัมภีรปกรณ์ 2528: 28) ได้กำหนดงานบริหารโรงเรียนไว้รวม 6 งาน คือ

1) งานวิชาการ

2) งานกิจการนักเรียน

3) งานบุคลากร

4) งานธุรการและการเงิน

5) งานอาคารสถานที่

6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โดยแบ่งงานทั้ง 6 งานนี้ออกเป็น 2 ประเภท คือ งานหลัก เป็นงานที่เป็นไปให้นักเรียนบรรลุจุดหมายของหลักสูตรโดยตรง คือ งานวิชาการ และงานสนับสนุน เป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1) งานวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีขอบข่ายงานดังต่อไปนี้

(1) งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

(2) งานด้านการเรียนการสอน

- (3) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- (4) งานวัดและประเมินผล
- (5) งานห้องสมุด
- (6) งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน
- (7) งานส่งเสริมการสอน
- (8) งานประชุมอบรมทางวิชาการ

2) งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนถือว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการ มีขอบข่ายงาน

ดังนี้

ตัวนักเรียน เช่น

- (1) กิจกรรมที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง
 - ก. การจัดทำเขตบริการ
 - ข. การจัดทำสำมะโนนักเรียน
 - ค. การเกณฑ์ – การรับนักเรียนเข้าเรียน
 - ง. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง
 - จ. การแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดเรียน
- (2) กิจกรรมที่โรงเรียนต้องจัดบริการให้นักเรียน เช่น
 - ก. การบริการสุขภาพ
 - ข. การจัดอาหารกลางวัน
 - ค. การบริการแนะแนว
 - ง. การบริการนักเรียนขาดแคลน
 - จ. ทุนการศึกษา
- (3) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน เช่น
 - ก. กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
 - ข. กิจกรรมเสริมสร้างวินัยนักเรียน
 - ค. กิจกรรมจัดตั้งชุมนุมต่างๆ
 - ง. กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
 - จ. กิจกรรมทัศนศึกษา
 - ฉ. กิจกรรมการแข่งขันกีฬา
 - ช. กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

ซ. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

(4) กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า เช่น

ก. การติดตามผลนักเรียน

ข. การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

ค. การสรรหาและยกย่องคนดีคนเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน

3) งานบุคลากร

งานบุคลากรมีขอบข่ายงานดังนี้

(1) การกำหนดความต้องการบุคลากร

(2) การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

(3) การควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากร

(4) การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร

(5) การประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร

4) งานธุรการ การเงินและพัสดุ

งานธุรการ การเงินและพัสดุมีขอบข่ายงานดังนี้

(1) งานสารบรรณ

(2) งานทะเบียนและรายงาน

(3) งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย

(4) งานประชาสัมพันธ์

(5) งานงบประมาณ

(6) งานพัสดุ

(7) งานการเงินและบัญชี

5) งานอาคารสถานที่

งานอาคารสถานที่ที่มีขอบข่ายงานดังนี้

(1) การจัดสร้างอาคารสถานที่ รวมถึงการวางผังบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุมการก่อสร้าง การจัดระเบียบอาคาร ตลอดจนการรื้อถอนอาคาร

(2) การใช้อาคารสถานที่ หมายถึง การกำหนดวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุดต่อการเรียนการสอนโดยตรง

(3) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ หมายถึง การควบคุมดูแลทั่วไป กำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การตกแต่ง รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแบบแผนของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

(4) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการเพื่อปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุด

6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ จึงเป็นงานที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้ และการรับความร่วมมือ การสนับสนุน และความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมงานดังนี้

(1) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น

- ก. การประชุมผู้ปกครอง
- ข. การทำจุดสาร หรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่
- ค. การจัดทำป้ายประกาศ เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน
- ง. การพบปะเยี่ยมเยียน

(2) การให้บริการแก่ชุมชน คือการให้ บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น

- ก. การให้บริการทางวิชาการ
- ข. การให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษา
- ง. การให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์

(3) การร่วมกิจกรรมของชุมชน คือ การเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนเท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ เช่น

ก. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เช่น กิจกรรมทางศาสนา

- ข. การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือบำเพ็ญประโยชน์
- ค. การเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน

(4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น

ก. การเชิญชุมชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน

- ข. การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็น

วิทยากร

ค. ให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน ทั้งในด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

(5) การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น

- ก. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
- ข. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและชุมชน
- ค. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน เช่น การตอบปัญหาชิงทุนการศึกษา การแข่งขันหรือการประกวดกิจกรรมต่างๆ
- ง. การจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

5. แนวคิดและ หลักการจัดการศึกษาทั่วไป และแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการศึกษาโดยทั่วไปไว้ดังนี้

5.1.1 ความมุ่งหมายและหลักการ

- 1) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 2) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3) การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการ คือ (1) ให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4) การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก 6 ประการ คือ (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

5.2 แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
- 2) การจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของไทย และระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข
- 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้
 - (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วน สมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

สังพร ศรีเมือง (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละองค์ประกอบต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกันและต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

เฉลิม นิลแก้ว (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากรรมการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ การจัดทำแผนพัฒนาและแผนการใช้จ่ายเงินของโรงเรียน การจัดซื้อจัดจ้าง การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ของชุมชน นอกจากนี้ กรรมการโรงเรียนยังมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและงบประมาณของโรงเรียนการจัดหาวิทยากรให้เข้ามาช่วยสอนนักเรียนและการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยงานของโรงเรียน

ประจวบ สือประสาร (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนขยายโอกาสในเขตการศึกษา 1 ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมิน โดยคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมิน โดยคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรและการประสานงานในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่นๆเป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

เอกราช ฉัตรใจคำ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา “การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่” พบว่ากรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นตัวแทนของโรงเรียน ในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ประสานงานให้โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของหมู่บ้านชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านกีฬาประเภทต่างๆในโรงเรียน การประชุมวางแผนกำหนดแนวทางในการแสวงหาเงินทุน จัดหารายได้ตลอดจนประชุม เพื่อวางแผนกำหนดแนวทาง ในการแสวงหาวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมอบให้แก่ทางโรงเรียน ร่วมพิจารณาแต่งตั้งอนุกรรมการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความเห็นชอบแผนการจัดกิจกรรมให้บริการแก่ชุมชนท้องถิ่นของโรงเรียน และหาแนวทางให้ความช่วยเหลือด้านการเงินและงบประมาณแก่โรงเรียน ร่วมจัดทำแผนหรือโครงการที่ต้องมีการใช้เงินหรืองบประมาณและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียน ร่วมติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาค้นหาอันเกิดจากการดำเนินงานของอนุกรรมการที่ปฏิบัติงานด้านการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ประสานงานกับวิทยากรภายนอก เพื่อให้การช่วยเหลือด้านการขาดแคลนบุคลากรครู แก่ทางโรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการ ใช้แหล่งความรู้และวัสดุในท้องถิ่นมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้การสนับสนุนให้โรงเรียนได้จัดกิจกรรม โดยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่จากแหล่งความรู้ต่างๆในชุมชน และสนับสนุนให้ครูได้จัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” พบว่าเรื่องที่คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 เรื่อง ได้แก่การวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการประเมินผล โดยคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมากในเรื่องการประสานงาน ส่วนการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

เจียมพดล ไชยาลักษณ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาในปัจจุบัน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง แต่ความต้องการของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วน

ร่วมอยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน คือด้านการจัดทำแผนที่ตั้งของโรงเรียน ด้านการกำหนดขนาดของโรงเรียน ด้านการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน ด้านการจัดทำแผนผังแม่บทของโรงเรียน ด้านการกระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายและการบริหารโรงเรียน และด้านการจัดให้มีองค์กรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยของต่างประเทศที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา เช่น

อเมนู เทคา (Amenu – Tekaa อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543: 175) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียนในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

อับเดล ฮาดิ (Abdel Hady อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543: 179) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ได้แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นจะต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ชูเลอร์ (Schuler อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2543: 179) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา โดยทั่วไปพบว่าประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมและมีความสนใจในการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อมตามลักษณะและรูปแบบ อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่มีภารกิจส่วนตัวและต้องประกอบอาชีพ จึงมักไม่มีเวลาที่จะร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ กับสถานศึกษาได้ ดังนั้นสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
ผู้แทนครู ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล
จังหวัดหนองคาย จำนวน 15 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน จำนวน 90 คน นำมาเป็นกลุ่ม
ตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 คน ดังนี้

- 1.1.1 ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 15 คน
- 1.1.2 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 15 คน
- 1.1.3 ผู้แทนครู จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเครื่องมือของ สังกพร ศรีเมือง ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและ
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .96 โดยผู้วิจัยได้นำมาพัฒนา
ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษา ค้นคว้า เอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วน
ร่วม และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 เพื่อ
ตรวจสอบเนื้อหาสาระของเครื่องมือ

2.2 นำเครื่องมือมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาชั้นคว่ำอิสระ

2.3 นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (tryout) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพระเจริญ จังหวัดหนองคาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน เพื่อ ตรวจสอบและหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .90

2.4 นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า

เพื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ จากผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงการตอบแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ทำการชี้แจงให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับรายละเอียดของการตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาช่วยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 ผู้วิจัยได้ไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด และทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ถูกต้อง สมบูรณ์ จำนวน 45 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล ใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์โดย

4.1.1 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดคะแนนสำหรับคำตอบจากแบบสอบถาม ซึ่งแสดงระดับความต้องการมีส่วนร่วม ดังนี้

ระดับความต้องการมีส่วนร่วม	คะแนน
ร่วมรับรู้	1
ร่วมปฏิบัติ	2
ร่วมวางแผน	3
ร่วมตัดสินใจ	4

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนที่แสดงระดับความต้องการมีส่วนร่วมดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับความต้องการมีส่วนร่วม
3.51 – 4.00	ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด
2.51 – 3.50	ต้องการมีส่วนร่วมมาก
1.51 – 2.50	ต้องการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.00 – 1.50	ต้องการมีส่วนร่วมน้อย

4.1.2 การวิเคราะห์ความแตกต่าง ของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการ ทำการวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนและทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ

4.3 การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้วิเคราะห์เนื้อหา(content analysis) และนำเสนอด้วยค่าความถี่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย นี้ได้ศึกษาประชากร จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู จำนวนโรงเรียนละ 3 คน ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 3 กลุ่มผู้แทน โดยนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 เพศ		
ชาย	32	71.1
หญิง	13	28.9
รวม	45	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
2 อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	1	2.2
30 – 39 ปี	15	33.4
40 – 49 ปี	19	42.2
50 – 59 ปี	9	20.0
60 ปีขึ้นไป	1	2.2
รวม	45	100.0
3 วุฒิการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	11	24.5
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	15	33.4
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	2	4.4
ระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท.	1	2.2
ระดับปริญญาตรีขึ้นไป	16	35.5
รวม	45	100.0
4 อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	15	33.4
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	4	8.9
เกษตรกร	25	55.5
รับจ้าง	1	2.2
อื่น ๆ (ไปรตระบุ,ข้าราชการบำนาญ)	-	0
รวม	45	100.0
5 สถานภาพการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		
ผู้แทนองค์กรชุมชน	15	33.4
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15	33.4
ผู้แทนครู	15	33.4
รวม	45	100.0

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จำนวน 45 คนจากผู้แทน 3 กลุ่ม พบว่าเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 71.1 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 28.9 ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่มีอายุ 40 – 49 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคืออายุ 33 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.4 และอายุ 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ระดับการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาคือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 33.4 และจบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 24.5 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมาคืออาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 33.4 และอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 8.9

สถานภาพการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนองค์กรชุมชนคิดเป็นร้อยละ 33.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 33.4 และผู้แทนครูคิดเป็นร้อยละ 33.4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะครอบคลุมเรื่องต่อไปนี้

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

2. เปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ผู้แทนครู

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
การกำหนดนโยบายและการวางแผน	2.64	0.74	มาก
การสนับสนุนทรัพยากร	2.65	0.77	มาก
การดำเนินการ	2.55	0.62	มาก
การกำกับติดตามและประเมินผล	2.36	0.69	ปานกลาง
โดยรวม	2.55	0.59	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
ยกเว้น ในด้าน การกำกับ ติดตามและประเมินผล ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
1. การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา	2.71	1.27	มาก
2. การทำ แผนพัฒนาของสถานศึกษา	2.49	0.99	ปานกลาง
3. การให้ความเห็นชอบ แผนพัฒนาของสถานศึกษา	2.71	1.10	มาก
4. การจัดทำธรรมนูญของสถานศึกษา	2.18	1.13	ปานกลาง
5. การให้ความเห็นชอบธรรมนูญของสถานศึกษา	2.78	1.14	มาก
6. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	2.80	0.99	มาก
7. การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี	2.82	1.00	มาก
โดยรวม	2.64	0.74	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วม ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 2 การทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา และข้อ 4 การจัดทำธรรมนูญของสถานศึกษา มีความต้องการ มีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
8. การส่งเสริม สนับสนุนให้ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	2.60	0.96	มาก
9. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีกรนำวิทยากรบุคลากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกคน	2.93	1.03	มาก
10. การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	2.58	1.01	มาก
11. การประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน	2.51	1.07	มาก
12. การประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น	2.49	1.01	ปานกลาง
13. การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา	2.64	1.15	มาก
โดยรวม	2.65	0.77	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาในภาพรวม แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วม ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 12 การประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการ
ดำเนินการ

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
14. การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	2.71	1.07	มาก
15. การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขต บริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง	3.40	0.58	มาก
16. การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขต บริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมี คุณภาพและได้มาตรฐาน	2.60	0.91	มาก
17. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก	3.47	0.75	มาก
18. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ	2.40	1.03	ปานกลาง
19. การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ	2.51	1.01	มาก
20. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ	2.27	1.15	ปานกลาง
21. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ	2.24	0.95	ปานกลาง
22. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านบริหารงานบุคคล	2.38	1.13	ปานกลาง
23. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารทั่วไป	2.24	0.95	ปานกลาง
24. การปฏิบัติการอื่นที่ได้รับมอบหมายจาก หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา	2.47	0.91	ปานกลาง
โดยรวม	2.55	0.62	มาก

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 18 การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการ พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ข้อ 20 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ข้อ 21 การมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ข้อ 22 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านบริหาร งานบุคคล ข้อ 23 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไป และข้อ 24 การปฏิบัติ การอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา มีความต้องการมีส่วนร่วมใน ระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับความต้องการ
25. การกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา	2.18	0.96	ปานกลาง
26. การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา	2.27	0.96	ปานกลาง
27. การประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา	2.20	1.01	ปานกลาง
28. การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา	2.13	1.01	ปานกลาง
29. การให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน	2.69	1.10	มาก
30. การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษา	2.71	1.05	มาก
โดยรวม	2.36	0.69	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาในภาพรวมแสดงให้เห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วม ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อ 29 การให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และข้อ 30 การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษา ต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร
โรงเรียน ในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

การมีส่วนร่วม	องค์กรชุมชน			องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			ผู้แทนครู			โดยรวม		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
การกำหนดนโยบาย และ												
การวางแผน	2.17	0.67	ปานกลาง	2.63	0.67	มาก	3.13	0.59	มาก	2.64	0.74	มาก
การสนับสนุน												
ทรัพยากร	2.31	0.62	ปานกลาง	2.62	0.88	มาก	3.02	0.66	มาก	2.65	0.77	มาก
การดำเนินการ	2.36	0.65	ปานกลาง	2.50	0.68	ปานกลาง	2.80	0.45	มาก	2.55	0.62	มาก
การกำกับ ติดตาม												
และประเมินผล	2.00	0.64	ปานกลาง	2.44	0.70	ปานกลาง	2.64	0.61	มาก	2.36	0.69	ปานกลาง
.												
โดยรวม	2.21	0.47	ปานกลาง	2.55	0.64	มาก	2.90	0.47	มาก	2.55	0.59	มาก

ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้แทนองค์กรชุมชนต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนครู ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้แทนองค์กรชุมชนต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินการ ผู้แทนครูต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการกำกับติดตามและประเมินผล ผู้แทนครูต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาภาพรวมในรายด้านแสดงให้เห็นว่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ผู้แทนองค์กรชุมชน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน ของระดับ ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ในแต่ละด้าน จำแนกตามกลุ่ม ผู้แทน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

การมีส่วนร่วม	องค์กรชุมชน		องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		ผู้แทนครู		F.	P.
	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D	\bar{x}	S.D		
การกำหนดนโยบาย								
และการวางแผน	2.17	0.67	2.63	0.67	3.31	0.59	8.276	0.001*
การสนับสนุน								
ทรัพยากร	2.31	0.62	2.62	0.88	3.02	0.66	3.548	0.038*
การดำเนินการ	2.36	0.65	2.50	0.68	2.80	0.45	2.095	0.136
การกำกับ ติดตาม								
และประเมินผล	2.00	0.64	2.44	0.70	2.64	0.61	3.790	0.031*
โดยรวม	2.64	0.74	2.65	0.77	2.55	0.62	6.141	0.005*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวม และด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการสนับสนุน ทรัพยากร และด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการดำเนินการ

เมื่อพิจารณาโดยสรุปแสดงให้เห็นว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำไปวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

องค์ประกอบ ของคณะกรรมการ	ผู้แทนองค์กรชุมชน	ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ผู้แทนครู	
	\bar{x}	2.21	2.55	2.90
ผู้แทนองค์กรชุมชน	2.21			
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.55			
ผู้แทนครู	2.90	*	*	

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่า ผู้แทนครูต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน แตกต่างกับผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย” ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนใน 4 ประเด็นคือ

- (1) การกำหนดนโยบายและการวางแผน
- (2) การสนับสนุนทรัพยากร
- (3) การดำเนินการ และ
- (4) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังนี้

ตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1. ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน	27
1.1 สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดจนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา	15
1.2 การกำหนดนโยบายและการวางแผนควรกำหนดให้ชัดเจนมีความต่อเนื่อง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้	12
2. ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	30
2.1 สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชนไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรด้านวัตถุและทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	21
2.2 มีการประสานและขอความช่วยเหลือการใช้ทรัพยากรร่วมกับภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นในการบริหารและจัดการศึกษา	9
3. ด้านการดำเนินการ	21
3.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโดยร่วมรับรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมวางแผนและร่วมตัดสินใจ	13
3.2 สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามโอกาสอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	8
4. ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล	15
4.1 สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผลในการดำเนินงานของสถานศึกษา	8
4.2 สถานศึกษาจะต้องสรุปรายงานการประเมินผลต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในปีการศึกษาถัดไป	7

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.10 ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เมื่อพิจารณารายด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการสนับสนุนทรัพยากร สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน โดยเฉพาะทรัพยากรด้านวัสดุและทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน สถานศึกษาควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการดำเนินการ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โดยร่วมรับรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมวางแผนและ ร่วมตัดสินใจ และด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการดำเนินงานของสถานศึกษา

สรุปข้อค้นพบจากการวิจัย ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมพบว่าต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการดำเนินการ ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน กลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้แทนครู

โดยภาพรวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ พบว่า ผู้แทนครู ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน แตกต่างกับผู้แทนองค์กรชุมชน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการสนับสนุนทรัพยากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากรต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการดำเนินการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการไม่แตกต่างกัน

ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน โดยเฉพาะทรัพยากรด้านวัสดุและทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา ตลอดจนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และการวางแผน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษา และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหาร โดยร่วมรับรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการดำเนินงานของสถานศึกษา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 เพื่อเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู

2. สมมติฐานการวิจัย

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ต่างกัน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนครู ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย จำนวน 15 โรงเรียน ๆ ละ 6 คน จำนวน 90 คน นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 1 คน รวมโรงเรียนละ 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 45 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรฐาน ประเมินค่าได้พัฒนาเครื่องมือของ สังพร ศรีเมือง โดยนำเครื่องมือมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพรเจริญ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน และนำมาหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) เท่ากับ.90

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงการตอบแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และนำไปทำการเก็บข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ไปขอรับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวน การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ดังกล่าวใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย จำแนกตามกลุ่มผู้แทน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน กลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้แทนครู สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

ในด้านการกำหนดนโยบายและการวางแผน ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการดำเนินการ และต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางในด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล

4.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยผู้แทนครูต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนองค์กรชุมชน

4.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ ข้อเสนอแนะในแบบสอบถาม ปลายเปิด ดังนี้ สถานศึกษาควรระดมทรัพยากรขอรับการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน โดยเฉพาะทรัพยากรด้านวัสดุและทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามา มีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา ตลอดจนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผน เพื่อให้เป็นไปตาม ความต้องการของชุมชนและสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษา และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหาร โดยร่วม รับรู้ ร่วมปฏิบัติ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินผล ในการ ดำเนินงานของสถานศึกษา

5. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย มีประเด็นที่เกี่ยวข้องจากผลการวิจัย โดยนำมาอภิปรายผลดังนี้

5.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษา ของเจียมพดล ไชยยาลักษณ์ (2542: บทคัดย่อ) พบว่าความต้องการของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากใน ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ เคยได้รับการคัดเลือก ให้เป็นคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน หรือคณะกรรมการโรงเรียนมาก่อน ทำให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ และเข้าใจ บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความกระตือรือร้นและต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมใน การบริหารโรงเรียน

และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้าน การกำหนดนโยบายและการวางแผน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยความต้องการมีส่วนร่วมรายกิจกรรมดังนี้ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การให้ความเห็นชอบธรรมนูญของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สัมพร ศรีเมือง (2543: บทคัดย่อ) พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละองค์ประกอบต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกัน โดยต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก และข้อค้นพบของเฉลิม นิลแก้ว (2542: บทคัดย่อ) พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมมากในด้านการจัดทำแผนพัฒนา การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี

การมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากร อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำวิทยากร บุคคลภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน และการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ประจวบ สือประสาน (2542: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน และข้อค้นพบของเอกราช ฉัตรใจคำ (2542: บทคัดย่อ) พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการแสวงหาวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อมอบให้แก่โรงเรียนตลอดจนข้อค้นพบของ เฉลิม นิลแก้ว (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนพบว่าโรงเรียนควรสนับสนุนจัดหาวิทยากรภายนอกเข้ามาช่วยสอนนักเรียน

การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ในกิจกรรมการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอกราช ฉัตรใจคำ (2542: บทคัดย่อ) พบว่าคณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน สนับสนุน ส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การมีส่วนร่วมในด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ในกิจกรรมการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สังกพร ศรีเมือง (2543: บทคัดย่อ) พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางในด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาไม่ได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งงานวิจัยของ อเมนู เทคา (Amenu – Tekaa 1988: 1962 – A) ได้เน้นว่าการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาโดยผู้บริหารและครู จะต้องมิบทบาทช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ชูลเลอร์ (Schuler อ้างในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 185) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตาสหรัฐอเมริกา พบว่าการเข้ามามีส่วนร่วม อย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขต ของการมีส่วนร่วม

5.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละกลุ่ม ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนต่างกัน โดยกลุ่มผู้แทนครูและกลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สังกพร ศรีเมือง (2543: 78) พบว่า ผู้แทนครูและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้แทนครู เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างดี เนื่องจากต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เคยได้รับการคัดเลือกให้เป็นคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนหรือคณะกรรมการโรงเรียนมาก่อน แต่เมื่อพิจารณาความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน พบว่า ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในระดับระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ของ สังกพร ศรีเมือง (2543: 78) พบว่าต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีภารกิจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำให้มีเวลาน้อยที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา ประกอบกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนก็ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทนค่าเสียเวลาที่ชัดเจน ซึ่งผลการศึกษาของเมตต์ การ์ณัจจิต (2541: 95) พบว่า การไม่มีเวลาว่างเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) สถานศึกษาจะต้องมีบทบาทช่วยส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน หรือโครงการในการบริหารโรงเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผล อย่างเต็มที่

2) สถานศึกษาต้องมีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3) สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ในการประชุมแต่ละครั้งให้สนทนาคำแนะนำเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย เพื่อเป็นการเน้นย้ำให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเข้าใจ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน และเพื่อให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาทุกระยะซึ่งจะนำไป เป็นข้อมูลในการให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนการกำกับ ติดตาม และประเมินผลในการบริหารสถานศึกษา ต่อไป

6.1.2 จากการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้แทนองค์กรชุมชน และกลุ่มผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน น้อยกว่ากลุ่มผู้แทนครู ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1) สถานศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 ที่ได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับ สถานศึกษา เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้และเข้าใจบทบาท หน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) สถานศึกษา ควรจัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะผู้แทนองค์กรชุมชน และ
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีแนวทางในการปฏิบัติงาน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 6.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในพื้นที่อื่น ๆ และกลุ่มอื่นๆ
- 6.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6.2.3 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียน
- 6.2.4 ควรมีการวิจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการบริหารโรงเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ *คู่มือปฏิบัติการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2539 – 2550)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา 2539
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน *แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ . *เอกสารเสริมความรู้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2541
- _____ . *ธรรมนูญโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2542
- เจียมพดล ไชยชาติภรณ์ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542
- เฉลิม นิลแก้ว “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการโรงเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542
- ชาญชัย อาจินสมาจาร *ศัพท์การบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คอมแพคท์พรีนซ์ 2540
- ธีรวงศ์ คงทอง “การถือครองที่ดินกับการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ : กรณีศึกษาประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2543
- ธงชัย สันติวงษ์ *องค์การและการบริหาร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2543
- ธรรมรส โชติคุณุจร “หน่วยที่ 12 การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้า 228 – 243 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536

- นริวรรณ พรหมขุมและคณะ “การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตยากจน จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2537
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ *บนเส้นทางนักบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักงานสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย 2527
- บุญชม ศรีสะอาด *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น 2543
- ประจวบ สือประสาร “การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตการศึกษา 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2542
- ประยูร ศรีประสาธน์และคณะ “การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไทย” ใน *รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน* ม.ป.ท. 2537 – 2539
- ประเวศ วะสี “ปฏิรูปการศึกษาไทย (การยกเครื่องทางปัญญา) ข้อเสนอทางยุทธศาสตร์และมาตรการ” ใน *ปฏิรูปการศึกษาการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย* อัมรินทร์วิชาการ มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์ 2539
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ “หน่วยที่ 2 วิวัฒนาการการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา” ใน *เอกสารการสอนวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา* หน้า 103 – 104 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์ “หน่วยที่ 3 ขอบข่ายการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา* หน้า 153 – 196 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526
- ปรีชญา เวสารัชช์ *รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท* กรุงเทพมหานคร สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2528
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 *ราชกิจจานุเบกษา* เลขที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 – 77 19 สิงหาคม 2542
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญผล 2531

- พิตร ทองชั้น “หน่วยที่ 3 การวางแผนการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา* หน้า 194 – 253 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2544
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์ *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน* อ่างในทิวทอง หงษ์วิวัฒน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หน้า 6 – 12 กรุงเทพมหานคร ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล 2527
- เมตต์ เมตต์การุณจิต “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2541
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี *การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก 2534
- รุ่ง แก้วแดง *ปฏิวัติการศึกษาไทย* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มติชน 2543
- วิจิตร ศรีสอ้าน *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เจริญผล 2543
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน” วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ (สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2542
- สังพร ศรีเมือง “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543
- สมยศ นาวิการ *การบริหาร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดอกหญ้า 2538
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ “หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา* หน้า 178 – 215 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545 – 2549* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว 2544
- อุทัย บุญประเสริฐ *การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการ ศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management)* กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว 2543
- อรุณ รักรธรรม “หน่วยที่ 2 ทฤษฎีองค์การ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้า 86 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536
- อุษา ภูมิ “ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดสมุทรสาคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2534
- เอกราช ฉัตรใจคำ “การมีส่วนร่วมในการจัดการโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2542
- เอกชัย กี่สุขพันธ์ *การบริหาร ทักษะและการปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สุขภาพใจ 2538
- Amenu – Tekaa, christian E.K “Perceptions of community Participation in Education on Canadian Indian Peserres : A North – Central Alberta Case Study” Dissertation Abstracts International. 49 (7 January 1988) : 1626 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 1130.120101/58

โรงเรียนบ้านชุมภูพร โสภก่าม หมู่ที่ 1
ตำบลชุมภูพร อำเภอศรีวิไล
จังหวัดหนองคาย 4321

4 มีนาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการทำวิจัยเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน 3 ชุด

ด้วยข้าพเจ้านายมานิตย์ ภูค์สมาส นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ได้รับอนุมัติให้ทำการวิจัย เพื่อการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน
อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย” โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวแทนครู 1 คน กลุ่มตัวแทนองค์กรชุมชน 1 คน และกลุ่มตัวแทนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น 1 คน ช่วยกรอกแบบสอบถามคนละ 1 ชุด และข้าพเจ้าจะมาขอรับในวัน
ที่.....เวลา 09.00 - 12.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณา
จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมานิตย์ ภูค์สมาส)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านชุมภูพร โสภก่าม

งานธุรการฯ

โรงเรียนบ้านชุมภูพร โสภก่าม

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถาม)

แบบสอบถาม

การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหาร
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอความร่วมมือผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขปัญหา และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ฉบับนี้อย่างยิ่ง

นายมานิตย์ ภูค์สมาส

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริง

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับเจ้าหน้าที่
1. เพศ	
() ชาย	
() หญิง	
2. อายุ	
() ต่ำกว่า 30 ปี	
() 30 - 39 ปี	
() 40 - 49 ปี	
() 50 - 59 ปี	
() 60 ปีขึ้นไป	
3. วุฒิการศึกษา	
() ระดับประถมศึกษา	
() ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	
() ระดับอนุปริญญา/ปวส./ ปวท.	
() ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	
4. อาชีพ	
() รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	
() ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	
() เกษตรกรรม	
() รับจ้าง	
()	
อื่นๆ(โปรดระบุ).....	

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับเจ้าหน้าที่
5. สถานภาพการเป็นผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ☐ ผู้แทนผู้ปกครอง ☐ ผู้แทนองค์กรชุมชน ☐ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ☐ ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ผู้แทนครู ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	

ตอนที่ 2 ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความต้องการมีส่วนร่วม ให้ตรงกับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของท่านโดยกำหนดความต้องการมีส่วนร่วมไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. **ร่วมรับรู้** หมายถึง กรณีที่ท่านต้องการเพียงรับรู้การดำเนินงานของสถานศึกษานั้น
2. **ร่วมปฏิบัติ** หมายถึง กรณีที่ท่านต้องการเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามที่สถานศึกษากำหนดเท่านั้น
3. **ร่วมวางแผน** หมายถึง กรณีที่ท่านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา
4. **ร่วมตัดสินใจ** หมายถึง กรณีที่ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานของสถานศึกษาตั้งแต่ขั้นการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ความต้องการมีส่วนร่วม			
		ร่วมรับรู้	ร่วมปฏิบัติ	ร่วมวางแผน	ร่วมตัดสินใจ
0	การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น				/

สำหรับ
เจ้าหน้าที่

ความหมาย

ข้อ 0 การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น แสดงว่าท่านมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในระดับการตัดสินใจ คือ ร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนในเรื่องหลักสูตรท้องถิ่น การดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	ความต้องการมีส่วนร่วม				สำหรับ เจ้าหน้าที่
		ร่วม รับรู้	ร่วม ปฏิบัติ	ร่วม วางแผน	ร่วม ตัดสินใจ	
ก	การกำหนดนโยบายและการวางแผน					
1.	การกำหนดนโยบายของสถานศึกษา					
2.	การทำแผนพัฒนาของสถานศึกษา					
3.	การให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาของสถานศึกษา					
4.	การจัดทำธรรมนูญของสถานศึกษา					
5.	การให้ความเห็นชอบธรรมนูญของสถานศึกษา					
6.	การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา					
7.	การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี					
ข.	การสนับสนุนและทรัพยากร					
8.	การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา					
9.	การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำวิทยากร บุคคลภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน					
10.	การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน					
11.	การประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน					

ข้อ	รายการ	ความต้องการมีส่วนร่วม				สำหรับ เจ้าหน้าที่
		ร่วม รับรู้	ร่วม ปฏิบัติ	ร่วม วางแผน	ร่วม ตัดสินใจ	
12	การประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น					<input type="text"/>
13	การแต่งตั้งที่ปรึกษา หรือ คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					<input type="text"/>
ค	การดำเนินการ					
14	การให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น					<input type="text"/>
15	การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง					<input type="text"/>
16	การส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน					<input type="text"/>
17	การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก					<input type="text"/>
18	การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ					<input type="text"/>
19	การส่งเสริม สนับสนุนให้มีการสืบสานจารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ					<input type="text"/>

ชื่อ	รายการ	ความต้องการมีส่วนร่วม				สำหรับ เจ้าหน้าที่
		ร่วม รับรู้	ร่วม ปฏิบัติ	ร่วม วางแผน	ร่วม ตัดสินใจ	
20	การมีส่วนร่วมในการบริการจัดการด้าน วิชาการ					<input type="text"/>
21	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ					<input type="text"/>
22	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารงานบุคคล					<input type="text"/>
23	การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารทั่วไป					<input type="text"/>
24	การปฏิบัติกรอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย จากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา การกำกับ ติดตาม และประเมินผล					<input type="text"/>
ง	การกำกับ ติดตาม และประเมินผล					
25	การกำกับ ติดตามการดำเนินงานตาม แผนของสถานศึกษา					<input type="text"/>
26	การประเมินแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา					<input type="text"/>
27	การประเมินแผนพัฒนาของสถานศึกษา					<input type="text"/>
28	การจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีของสถานศึกษา					<input type="text"/>
29	การให้ความเห็นชอบ รายงานผล การดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา ก่อนเสนอต่อสาธารณชน					<input type="text"/>
30	การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน ของสถานศึกษา					<input type="text"/>

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ประเด็น

1. การกำหนดนโยบายและการวางแผน

.....
.....
.....
.....

2. การสนับสนุนและทรัพยากร

.....
.....
.....
.....

3. การดำเนินการ

.....
.....
.....
.....

4. การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

ผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

N of Cases = 24.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
Scale	73.9167	300.7754	17.3429	30

Inter-item

Correlations	Mean	Minimum	Maximum	Range	Max/Min	Variance
	.2462	-.3931	.7257	1.1188	-1.8461	.0554

Item-total Statistics

	Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	71.4583	268.6069	.6677	.9005
A2	71.4583	274.6938	.6804	.9009
A3	71.0000	276.6957	.6511	.9015
A4	71.7500	279.9348	.5387	.9033
A5	71.1250	274.8098	.6079	.9020
A6	70.9583	285.9547	.4091	.9054
A7	71.0833	283.2101	.4286	.9052
A8	71.4583	281.7373	.5513	.9033
A9	70.9583	279.7808	.6289	.9022

A10	71.1250	278.6359	.5924	.	.9025
A11	71.5417	273.8243	.6167	.	.9017
A12	71.5000	276.1739	.6398	.	.9016
A13	71.6667	288.8406	.2604	.	.9082
A14	71.2500	277.3261	.5144	.	.9037
A15	71.0833	279.3841	.5544	.	.9031
A16	71.1667	286.2319	.4274	.	.9052
A17	71.2083	278.7808	.5144	.	.9037
A18	71.5833	284.8623	.4001	.	.9056
A19	71.2917	280.9112	.5822	.	.9029
A20	71.7500	278.5435	.5172	.	.9036
A21	72.1250	300.8967	-.0306	.	.9115
A22	71.7083	301.1721	-.0452	.	.9140
A23	71.7917	284.6069	.4325	.	.9051
A24	71.5417	280.2591	.5060	.	.9039
A25	71.8333	278.5797	.5299	.	.9034
A26	71.7917	278.0851	.6562	.	.9017
A27	71.7917	277.1286	.6031	.	.9022
A28	71.9583	298.8243	.0276	.	.9110
A29	71.3333	286.0580	.3350	.	.9069
A30	71.2917	284.1286	.4365	.	.9050

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients 30 items

Alpha = .9073 Standardized item alpha = .9074

ภาคผนวก ง

รายชื่อโรงเรียนที่ใช้เก็บข้อมูลของตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย
ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	รายชื่อโรงเรียน	กลุ่มโรงเรียน
1	โรงเรียนบ้านชุมภูพรโสกก่าม	กลุ่มโรงเรียนศรีวิไลชุมภูพรนาสิงห์
2	โรงเรียนบ้านนาสิงห์	
3	โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล	
4	โรงเรียนบ้านโคกสำราญพรสวรรค์	
5	โรงเรียนบ้านหนองจันทน์	
6	โรงเรียนบ้านทราย	
7	โรงเรียนบ้านโนนม่วง	
8	โรงเรียนบ้านห้วยลึก	
9	โรงเรียนบ้านนาสะแบง	กลุ่มโรงเรียนนาสะแบง - นาแสง
10	โรงเรียนบ้านนาแสง	
11	โรงเรียนกัลยาณีวัฒนา 2	
12	โรงเรียนบ้านนาคำแคน	
13	โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม	
14	โรงเรียนบ้านหนองจิก	
15	โรงเรียนบ้านคำไชยवाल	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายมานิตย์ ภูค์สมาส
วัน เดือน ปี เกิด	17 มีนาคม 2502
สถานที่เกิด	ตำบลโคกกลาง อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2530 ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2546
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านชุมภูพรโสกก่าม อำเภอศรีวิไล จังหวัดหนองคาย
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียน